

Kemikaliekontroll

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sammanlagt elva motionsyrkanden om kemikaliekontroll från allmänna motionstiden 2008. Motionerna tar upp frågor som rör bl.a. amalgam, kemikalier i varor och bly i ammunition. Motionerna avstyrks, bl.a. med hänvisning till pågående arbete.

I betänkandet finns tre reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Kvicksilver	5
Spridning av sötningsmedel till miljön	6
Miljöeffekter av läkemedel m.m.	7
Kemikalier i varor m.m.	9
Blyammunition	14
Barkborrefällor	16
Reservationer	17
1. Spridning av sötningsmedel till miljön, punkt 2 (s, v, mp)	17
2. Miljöeffekter av läkemedel m.m., punkt 3 (s, v, mp)	18
3. Kemikalier i varor m.m., punkt 4 (s, v, mp)	19
Särskilt yttrande	21
Kemikaliekontroll (s)	21
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kvicksilver**

Riksdagen avslår motion 2008/09:So316 yrkande 4.

2. **Spridning av sötningsmedel till miljön**

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ241.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. **Miljöeffekter av läkemedel m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:MJ270 och 2008/09:MJ316.

Reservation 2 (s, v, mp)

4. **Kemikalier i varor m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:MJ465 yrkandena 1–3 och 2008/09:MJ502 yrkande 13.

Reservation 3 (s, v, mp)

5. **Blyammunition**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:MJ349 yrkande 1 och 2008/09: MJ504.

6. **Barkborrefällor**

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ289.

Stockholm den 12 februari 2009

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Claes Västerteg (c), Jeppe Johnsson (m), Carina Ohlsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Staffan Appelros (m), Aleksander Gabelic (s), Karin Granbom Ellison (fp) och Liza-Maria Norlin (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Under allmän motionstid hösten 2008 väcktes ett antal motioner med sammanlagt elva yrkanden inom området kemikaliekontroll. Dessa yrkanden tas genom detta betänkande upp till behandling. Motionerna tar upp frågor som rör bl.a. amalgam, kemikalier i varor och bly i ammunition.

Utskottets överväganden

Kvicksilver

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (fp) om kvicksilver i amalgam.

Motionen

Motion So316 (fp) yrkande 4 behandlar frågan om den ökade andelen kvicksilver som frigörs efter avlidna jordbegravda personer. Kvicksilver från amalgamfyllningar kan enligt motionen förorsaka stor miljöskada då kvicksilvret frigörs ur jorden. Stor osäkerhet råder avseende konsekvenserna för miljö och människa.

Utskottets ställningstagande

Användningen av amalgam på frivillig väg har minskat betydligt under de senaste åren. Trots detta används fortfarande, enligt Föreningen Svensk Dentalhandel, drygt 100 kg kvicksilver varje år i form av amalgam inom tandvården. Det är kvicksilver som på ett eller annat sätt hamnar i naturen eller måste tas om hand, bl.a. vid tandläkarklinikerna, i reningsverks slam och genom utsläpp från krematorier (Kemikalieinspektionens rapport 2/04 Kvicksilver – utredning om ett generellt nationellt förbud, rapport från ett regeringsuppdrag).

När det gäller frågan om kvicksilverläckage från begravningsplatser har utskottet inhämtat att denna fråga inte varit föremål för någon utredning i Sverige. I en rapport utförd på uppdrag av Europeiska miljöbyrån anförts att kvicksilverläckage från kyrkogårdar till miljön inte har undersökts i någon större utsträckning i Europa. Det kan dock enligt rapporten finnas skäl att uppmärksamma frågan (Mercury in dental use: Environmental implications for the European Union. May 2007).

Regeringen har den 15 januari 2009 beslutat att införa ett generellt förbud mot kvicksilver från den 1 juni 2009. Förbudet innebär bl.a. att tandfyllningar med dentalt amalgam upphör, med visst tidsbegränsat undantag. I praktiken innebär förbudet att alternativa tekniker måste användas bl.a. i tandvården. Det nu beslutade förbudet mot kvicksilver är en effektiv åtgärd för att minska halterna av ämnet i miljön. Med det anförda föreslår utskottet att motion So316 (fp) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Spridning av sötningsmedel till miljön

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (s) om att hindra spridning av sötningsmedel i naturen.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Motionen

I motion MJ241 (s) betonas vikten av att regeringen tillämpar försiktighetsprincipen och tar fram ett åtgärdsprogram som syftar till att förhindra att sötningsmedel sprids i naturen. Enligt motionen släpps 6–7 ton av sötningsmedlet sukralos ut varje år från våra reningsverk och når sjöar och vattendrag. Det finns risk för att vattenmiljön drabbas och att fiskar och andra vattenlevande djur påverkas negativt.

Utskottets ställningstagande

Sukralos är ett syntetiskt sötningsmedel som används som tillsats i livsmedel. Enligt Naturvårdsverket visar preliminära undersökningar att i princip all sukralos som kommer till reningsverken också når miljön. Det finns mycket lite data om hur sukralos påverkar ekosystemet under en längre tid. Det är därför enligt Naturvårdsverket omöjligt att dra några långtgående slutsatser om eventuella miljörisker.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson har i riksdagen svarat på en interpellation om moratorium för sukralos (interpellation 2007/08:354, besvarad 2008-02-12, riksdagens protokoll 2007/08:62). Jordbruksministern tog i svaret upp det förslag till ny EU-lagstiftning om livsmedelstillsatser som då behandlades av Europaparlamentet och ministerrådet. Han anförde bl.a. följande. Förslaget omfattar alla godkända sötningsmedel, däribland sukralos. Enligt regelverket ska vid godkännande av nya livsmedelstillsatser, utöver säkerhetsbedömningen, i förekommande fall hänsyn också tas till eventuella effekter på miljön. Behovet av att på detta vis kunna beakta eventuella miljöeffekter kopplade till livsmedelstillsatser var något som regeringen starkt lyfte fram i förhandlingarna om det nya lagförslaget och till slut fick gehör för. De ca 300 tillsatser som för närvarande är godkända att användas inom EU ska genomgå en ny prövning. I denna prövning ska även eventuella miljöeffekter beaktas. Det nya regelverket möjliggör snabbare omprövningar av redan godkända livsmedelstillsatser och villkoren för dem om det dyker upp nya vetenskapliga eller tekniska uppgifter m.m. som kan påverka bedömningen av en livsmedelstillsats säkerhet och miljöpåverkan. Ambitionen är att så fort som möjligt följa upp nya omständigheter och fatta beslut om nödvändiga åtgärder. Naturvårdsverkets nyligen publicerade undersökning om sukralos i vattenmiljön visar en omfattande spridning av sukralos i naturen. Data för att kunna dra

några långtgående slutsatser om eventuella ekotoxikologiska effekter saknas ännu. Naturvårdsverket avser därför att i ett nästa steg undersöka musslor och fiskar utanför reningsverken för att undersöka om eller i vilken grad djuren tar upp sukralos. Jordbruksministern anser att det är angeläget att Naturvårdsverket fortsätter att studera sukralos, dess spridning i miljön och eventuella miljökonsekvenser. Det finns enligt hans uppfattning i dagsläget inte tillräcklig kunskap om de långsiktiga miljökonsekvenserna för att vidta några ensidiga åtgärder från Sveriges sida. Han kommer att följa utvecklingen på området noga och redan nu på lämpligt sätt informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om resultatet av den nya studie Naturvårdsverket har gjort avseende sukralos och de ytterligare studier som planeras att utföras inom en snar framtid.

Utskottet har från Naturvårdsverket inhämtat att den undersökning som nämns i interpellationssvaret inte visade någon påverkan av sukralos på fisk och blåmussla. Stockholms universitet (Institutet för tillämpad miljövetenskap) utför nu ekotoxikologiska undersökningar på uppdrag av Naturvårdsverket.

EU-förordningen om livsmedelstillsatser är nu godkänd av rådet (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 av den 16 december 2008 om livsmedelstillsatser). Förordningen innehåller regler om att hänsyn ska tas till livsmedelstillsatsers miljöeffekter på det sätt som anförs i interpellationssvaret.

Utskottet anser det positivt att det nu kommer att vara möjligt att beakta eventuella miljöeffekter vid prövningen av livsmedelstillsatser enligt den nya EU-lagstiftningen. Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning att det i dagsläget inte bör vidtas några ensidiga åtgärder från Sveriges sida. Därmed avstyrker utskottet motion MJ241 (s).

Miljöeffekter av läkemedel m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (m, mp) om miljöeffekter av läkemedel m.m.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionerna

I motionerna MJ270 (m) och MJ316 (mp) begärs en översyn av miljöeffekter av xenobiotika (dvs. alla kroppsfrämmande ämnen, vanligtvis i betydelsen läkemedel, miljögifter och droger) med inriktning på lagreglering för att vid behov minska de skadliga effekterna. Det finns enligt motionerna risk för att de läkemedelsrester som kommer ut i miljön kan ha en negativ påverkan på människor, djur och växter. Det är viktigt att satsa resurser på att minska problemet vid källan.

Utskottets ställningstagande

Avloppsreningsverk är inte konstruerade för att bryta ned rester av läkemedel eller andra farliga ämnen. Dagens avloppsreningsverk avlägsnar inte alla dessa substanser. Av en rapport från Naturvårdsverket om avloppsreningsverkens förmåga att ta hand om läkemedelsrester och andra farliga ämnen framgår att inga märkbara miljöeffekter av läkemedelsrester har påvisats i svenska vatten. I laboratorietest har man dock för vissa ämnen visat att sådana halter man hittat i vissa svenska recipienter har effekt på fisk. Det handlar inte om akuttoxiska effekter, utan t.ex. sned könsfördelning efter lång tids exponering vid låga halter. Eftersom forskningsområdet är relativt nytt är kunskapen om läkemedelsresters nedbrytning och eventuella effekter i miljön under uppbyggnad. Flera projekt pågår för närvarande. Resultat från dessa bör enligt rapporten avvaktas innan behov av åtgärder kan fastställas. (Naturvårdsverkets rapport 5794, februari 2008.)

När det gäller den i motionen väckta frågan om åtgärder vid källan har Läkemedelsverket i sitt regleringsbrev för 2009 fått ett uppdrag avseende läkemedels miljöeffekter. Läkemedelsverket ska efter samråd med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen kartlägga möjligheterna att skärpa miljökraven vid tillverkning av läkemedel och aktiv substans till läkemedel, nationellt och internationellt. Möjligheter till lagstiftning såväl som frivilliga branschinitiativ och/eller globala initiativ på FN-nivå bör undersökas. Alternativa handlingsvägar bör föreslås och Läkemedelsverket bör förorda någon av dessa. Uppdraget ska redovisas till Miljödepartementet senast den 31 december 2009. I forskningsprojektet Mistra Pharma ska åtgärder för att minska mängden miljöfarliga läkemedel som kommer till reningsverken, s.k. uppströmsåtgärder, tas fram. I programmet ska även läkemedelssubstanser som utgör en betydande risk för vattenlevande organismer identifieras. Mistra Pharma kommer att beakta samtliga 1 200 läkemedelssubstanser som finns tillgängliga på den svenska marknaden. Andra syften med programmet är att rekommendera tekniker för förbättrad avloppsvattenrening och att förbättra strategier och indikatorer för att tidigt kunna identifiera läkemedelssubstanser som kan orsaka oönskade miljöeffekter. Projektet pågår till 2012.

Frågan om läkemedelsrester i miljön har nyligen behandlats i utskottets forskningsöversikt Fiskpopulationer i svenska vatten – Hur påverkas de av fiske, övergödning och miljögifter? (2008/09:RFR4). Av rapporten framgår bl.a. följande. Miljögifter kan orsaka skador på fisk och bl.a. försämra deras reproduktionsförmåga. Sådana skador har observerats i områden runt industrier eller andra utsläppskällor. Även läkemedel i den akvatiska miljön kan påverka reproduktionsförmågan hos fisk, vilket har observerats i avloppsreningsverkens direkta närområden. Däremot kan inga storskaliga effekter på fiskpopulationer i dag kopplas direkt till miljögifter eller läkemedel. Många fiskpopulationer i Sverige har genomgått stora strukturella förändringar där både ett högt fisketryck och övergödning spelat en viktig roll. I ett ekosystem som redan genomgått sådana storskaliga förändringar

kan effekten av miljögifter potentiellt ha betydelse för fiskpopulationers förmåga att återhämta sig. Effekter av diffusa utsläpp, såväl vattenburna som luftburna, kan ha större effekt på fiskpopulationer än vi i dag har kunskap om. Fortsatt miljöövervakning, screening och forskning är viktiga verktyg i arbetet med miljögifters påverkan på ekosystemen.

Enligt vad utskottet har inhämtat är frågan under beredning i Regeringskansliet. Regeringen avser återkomma i frågan i samband med den havspolitiska propositionen. Regeringen avvaktar även resultat av forskningsprojektet Mistra Pharma. I avvaktan på resultat av det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna MJ270 (m) och MJ316 (mp) lämnas utan vidare åtgärd.

Kemikalier i varor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (mp) om begränsning av triklosan, fluorerade ämnen, alkylfenoler och andra ämnen som kan finnas i varor av olika slag samt om kostnader för rening av avloppsvatten på grund av dessa ämnen.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ465 (mp) bör ansträngningarna för att minska spridningen av miljögifter i samhället intensifieras genom att t.ex. läkemedelsklassificera antibakteriella ämnen som triklosan (yrkande 1). Enligt motionen bör regeringen verka för en utvidgad lagstiftning som inte bara gäller perfluoroktansulfonat (PFOS) eller ämnen som bryts ned till PFOS utan även andra fluorerade ämnen med liknande egenskaper (yrkande 2). Regeringen bör även verka för ett regelverk avseende miljögifter i textilier motsvarande Rohs-direktivet för elektronik (yrkande 3). Ämnen som enligt motionen kan finnas i textilier är alkylfenoler, alkylfenoletoxilater, bromerade flamskyddsmedel, ftalater, polyfluorerade föreningar och antibakteriella ämnen t.ex. triklosan. Dessa ämnen hamnar så småningom i naturen, via reningsverk, där det kan påverka miljön negativt.

Enligt motion MJ502 (mp) yrkande 13 bör regeringen utreda möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader orsakade av kemikalier från textilier enligt principen att "förorenaren betalar".

Utskottets ställningstagande

I EU:s kemikalieförordning, Reach, är kraven inte lika långtgående på kemiska ämnen i varor som på de rena kemiska ämnena. Sverige har arbetat aktivt för att kraven i förordningen ska omfatta även kemiska ämnen i

varor. Beträffande de ämnen i varor som behandlas i motionsyrkandena i detta avsnitt kan övergripande nämnas att Kemikalieinspektionen enligt sitt regleringsbrev för 2009 ska intensifiera sitt arbete avseende problematiken med kemikalier i varor. I arbetet ska barn och andra känsliga grupper särskilt beaktas. Kemikalieinspektionen ska särskilt verka för att tillämpningen av Reachregler avseende kemikalier i varor är tydlig och verkningfull, verka för att regler för olika produktgrupper som utvecklas inom EU får en utformning som bidrar till att lösa problem med farliga ämnen i varor, informera, stödja och samverka med företag i deras arbete med substitution och beakta varuperspektivet i sitt internationella arbete. Kemikalieinspektionen ska senast den 1 april 2009 redovisa en lista över ämnen som kan vara lämpliga för Sverige att driva i olika processer (t.ex. tillstånd och begränsningar) i Reach. Listan ska innehålla resonemang om vilken process i Reach som är lämpligast samt motivering av varför ämnet är mer eller mindre viktigt att driva i Reach utifrån hälso- och miljöspekter samt samhällsekonomiska aspekter. Nonylfenoletoxylater i textil ska ingå bland de övervägda ämnena och användningarna. Kemikalieinspektionen ska också redovisa en plan för vilka ämnen myndigheten vill prioritera att driva i de olika processerna i Reach. Kemikalieinspektionen ska redovisa hur arbetet med kemikalier i varor har resulterat i prioriteringar och förslag till åtgärder avseende utveckling av relevanta EU-regler eller andra åtgärder. Förslagen bör omfatta både befintliga och nya produkt- och kemikalierregler. Kemikalieinspektionen ska redovisa de insatser som myndigheten har genomfört för att informera, stödja och samverka med företag i deras arbete med substitution.

När det gäller frågan om läkemedelsklassning av triklosan kan nämnas att ämnet är godkänt i EU som ingrediens i kosmetika. Triklosan används som antibakteriellt medel framför allt i tandkräm, där syftet är att motverka tandlossning, men även i andra hygienprodukter som deodoranter och flytande tvål. Det ingår också som aktiv substans i vissa textilier, t.ex. träningssockor och sulor för att motverka uppkomst av dålig lukt. I avloppsreningsverken avskiljs huvudsakligen triklosan till slam, men finns även i utgående vatten. Triklosan kan vara ett problem i utgående vatten eftersom det är mycket giftigt för fisk. Huruvida det finns risk för resistensutveckling mot triklosan eller mot antibiotika vid användning av triklosan är inte klarlagt fullt ut. (Naturvårdsverkets rapport 5794, februari 2008. Avloppsreningsverkens förmåga att ta hand om läkemedelsrester och andra farliga ämnen.) Utskottet har från Läkemedelsverket inhämtat att ingen läkemedelsklassning är planerad för triklosan.

När det gäller fluorerade ämnen är vissa av dessa reglerade genom EU-lagstiftning. Ett direktiv för att begränsa användningen av PFOS och PFOS-relaterade ämnen antogs den 12 december 2006 (2006/122/EG). Direktivet innebär förbud mot PFOS och ämnen som kan brytas ned till PFOS i kemiska produkter och varor. I stort sett all kvarvarande befintlig användning är dock undantagen från förbudet, såsom vissa applikationer inom

fotolitografisk och fotografisk industri, förkromning samt i hydrauloljor inom flygindustrin. Direktivet innehåller två översynsklausuler med målet att se över möjligheten att avveckla de icke tidsbegränsade undantagen samt möjligheten att begränsa användningen av perfluoroktansyra (PFOA) och ämnen som kan brytas ned till PFOA. Direktivet trädde i kraft den 27 juni 2008 och är infört i svenska regler genom Kemikalieinspektionens föreskrifter KIFS 2007:7.

I svar på skriftlig fråga 2006/07:1239 den 30 maj 2007 om miljögifter i impregneringsmedel anförde miljöminister Andreas Carlgren bl.a. följande. Miljöbalkens hänsynsregler (2 kap. 2–4 §§) ställer redan i dag krav på verksamhetsutövers ansvar att skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljö mot skada eller olägenhet. Hänsynsreglerna omfattar också försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen som ställer krav på att verksamhetsutövare ska förebygga och undvika att använda och sälja kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människa eller miljö. Användningen av miljögifter i impregneringsmedel omfattas också av målsättningen i det svenska miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Perfluorerade ämnen är en stor och viktig ämnesgrupp då det framkommit att miljöpåverkan från vissa ämnen i gruppen t.ex. PFOS har mycket allvarliga effekter på hälsa och miljö. Sverige har varit drivande i arbetet med att inom EU reglera just PFOS. Ämnet är nu i stort sett utfasat och används inte längre i t.ex. impregneringssprej. Regleringen omfattar användning och förbud att sätta produkten på marknaden. Regleringen innebär även en möjlighet att inkludera andra perfluorerade ämnen, sannolikt vissa av dem som i dag förekommer i impregneringsmedel. Sverige har också nominerat PFOS som kandidatämne till konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar och Stockholmskonventionen, vilket innebär en målsättning att driva fram en reglering på global nivå.

Det råder i dag brist på kunskap om egenskaperna hos många av de övriga ämnen som ingår i gruppen perfluorerade ämnen, om vilka ämnen som används i produkterna, om hur ämnena sprids och hur vi exponeras för dem. Sverige arbetar därför både inom EU och internationellt för att öka kunskapen om ämnesgruppen fluorerade ämnen och för att åtgärder vidtas för att minska riskerna med dessa ämnen. Som ett exempel tog Sverige initiativ till en OECD-workshop som hölls i Stockholm i november 2006. Myndigheter och andra intressenter från hela världen samlades då för att få en samlad bild av problemen med perfluorerade ämnen samt diskutera vilken ytterligare information som behövs för att kunna göra välavvägda bedömningar av möjliga åtgärder. Workshopen resulterade i en rekommendation riktad till tillverkare och forskningsinstitut om vilka viktiga kunskapsluckor som behöver åtgärdas.

Avslutningsvis anförde miljöministern i sitt frågesvar att vi inom EU bör öka ansträngningarna för att minska riskerna med övriga ämnen inom denna ämnesgrupp i takt med att mer kunskap tillgängliggörs om perfluorerade ämnens farlighet.

Förutom det arbete med att minska användningen av fluorerade ämnen som miljöministern tog upp i sitt svar kan Kemikalieinspektionens tillsynsarbete nämnas. Under hösten 2007 påbörjades ett tillsynsprojekt inriktat på varor som behandlats med högfluorerade ämnen. Projektet pågår för närvarande. Företag som kontrolleras är leverantörer av kläder och skor för sport och friluftsliv samt tillverkare och leverantörer av konsumenttillgängliga kemiska produkter för impregnering och återimpregnering av kläder och skor. Syftet med projektet är dels att kartlägga vilka produkter som används i dessa branscher, dels att få företagen att byta ut farliga produkter mot mindre farliga eller mot material som inte bygger på användning av högfluorerade ämnen. Kemikalieinspektionen har även genomfört ett projekt för att identifiera icke PFOS-relaterade perfluorerade ämnen och användningen av dessa huvudsakligen i Sverige. Under projektet hölls möten med textil-, pappers-, brandsläcknings- och rengöringsmedelsbranscherna (Rapport: Perfluorerade ämnen – användningen i Sverige).

Ett stort antal kemikalier kan förekomma i textilier. Några av dem är nonylfenol, nonylfenoletoxilater och alkylfenoletoxilater som är derivat av alkylfenoler. Nonylfenoletoxilat bryts förhållandevis lätt ned i miljön och då bildas nonylfenol som nedbrytningsprodukt. Nonylfenol är svårnedbrytbart och bioackumuleras i miljön. Många alkylfenoler är giftiga för vattenlevande organismer.

Miljöminister Andreas Carlgren har i riksdagen den 13 maj 2008 svarat på en skriftlig fråga som berör kemikalier i textilier (fråga 2007/08:1158 om nonylfenol i svenska vatten). Han anförde bl.a. följande:

Jag ser mycket allvarligt på den diffusa spridningen av giftiga ämnen från varor till svenska vattendrag. Havsmiljön och särskilt miljön i Östersjön är en prioriterad fråga för regeringen. Sverige har också en mycket ambitiös kemikaliepolitik som återspeglas i miljökvalitetsmålet Giffri miljö. Enligt miljökvalitetsmålet ska varor så långt det är möjligt vara fria från farliga ämnen.

En stor del av de varor som konsumeras i Sverige är producerade utomlands och ofta utanför EU. Därför måste vi agera inom EU och internationellt för att höja medvetenheten i denna fråga, få till stånd informationssystem för farliga ämnen i varor och vid behov begränsa användningen av sådana ämnen. Riskerna med nonylfenol och nonylfenoletoxylater har utvärderats inom EU och användningen har begränsats inom ett flertal områden. Det innebär att ämnena inte får säljas eller användas i koncentrationer som överstiger 0,1 procent för bland annat rengöringsprodukter, textilier och papper. Den nya kemikalielagstiftningen Reach innebär ökade krav på tillverkaren eller den som importerar en vara att lämna information om särskilt farliga ämnen i varan. I EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG)

är nonylfenol ett så kallat prioriterat farligt ämne, vilket innebär att utsläpp ska upphöra eller stegvis minska. Nonylfenoler är också en prioriterad grupp kemikalier i Helcoms aktionsplan för Östersjön, som antogs på miljöministermötet i Krakow den 15 november 2007. Med anledning av de nya uppgifterna om förekomst av nonylfenoletoxylater i textilier finns det anledning för EU att både se över riskbedömningen och hur tillsynen över gällande regler fungerar.

Sverige är drivande inom EU med att ta fram vägledning för Reachlagstiftningen i syfte att säkerställa att information om särskilt farliga ämnen i varor lämnas vidare i leverantörskedjan och till konsumenterna. Kommissionen ska enligt Reach göra en översyn av skyldigheten att lämna information om särskilt farliga ämnen i varor. Regeringen avser att vid översynen verka för en skyldighet för importörer och tillverkare att informera konsumenterna även om varans innehåll av farliga ämnen. Konsumenternas möjlighet att välja bort varor som innehåller farliga ämnen är ytterligare en drivkraft för att förhindra att sådana ämnen släpps ut i svenska vattendrag och för att uppnå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Regeringen är starkt pådrivande för utvecklingen av den globala kemikaliesäkerhetsstrategin (SAICM). Inom ramen för SAICM har regeringen tagit initiativ till ett internationellt seminarium om behov av information om farliga ämnen i varor. Regeringen har inom politiken för global utveckling (PGU) identifierat behovet av att verka för att förbättra informationen om kemikalier i varor i syfte att minska miljö- och hälsorisker under varans hela livscykel.

Utskottet har inhämtat att det internationella seminariet inom ramen för SAICM, som arrangeras av UNEP och Sverige, äger rum den 9–12 februari 2009 i Genève under titeln *Informal Workshop on Stakeholders' Information Needs on Chemicals in Articles/Products*.

När det gäller frågan om möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader för vattenrening orsakade av kemikalier från textilier finns det enligt uppgift från Miljödepartementet för närvarande inga planer på att införa avgifter på textilier för att kompensera reningsverkens kostnader. I stället arbetar regeringen för en minskning av användningen av kemikalier i textilier på det sätt som beskrivs ovan.

Utskottet anser att det är positivt att regeringen arbetar inom EU och globalt för att minska användningen av kemikalier i varor. Det är också positivt att Kemikalieinspektionen fått i uppdrag att intensifiera sitt arbete avseende problematiken med kemikalier i varor samt se över vilka prioriteringar som bör ske. Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionerna. Motionerna MJ465 (mp) yrkandena 1–3 och MJ502 (mp) yrkande 13 avstyrks därför.

Blyammunition

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (m) om att undanta blyammunition från miljömål.

Motionerna

Enligt motionerna MJ349 (m) yrkande 1 och MJ504 (m) bör blyammunition undantas från miljömål. Eftersom skyttet, såväl vid jakt- som sport- skytte, saknar alternativ som är fullgoda till bly och blyet inte visat sig skada miljön, finns det enligt motionerna inte sakskalet att behålla det gamla målet som angavs i proposition 2000/01:65 Kemikaliestrategi för Giftfri miljö.

Utskottets ställningstagande

Hälsoskadligheten hos blyjonen är känd sedan lång tid och tämligen väldokumenterad. Blyjonen är klassificerad som reproduktionstoxisk kategori 1 och 3, dvs. påverkar fertiliteten och kan skada fostrets utveckling. Blyjonen är också klassificerad som misstänkt cancerframkallande. Redan vid låg exponering kan bly skada nervsystemet. Blyhalterna ligger generellt sett på en markant förhöjd nivå i vår miljö, vilket kan påverka skogsjordens mikroorganismer. Den generella förhöjningen beror framför allt på den mångåriga spridningen via atmosfären. Bland änder, gäss, svanar och örnar är blyförgiftning fortfarande en betydande dödsorsak, trots att Sverige har haft blyhagelförbud vid våtmarksjakt sedan många år. I nya svenska studier misstänks blyförgiftning vara dödsorsaken för mer än 13 % av återfunna döda havsörnar. I magarna på dessa förekommer fynd av hagel och fragment från blykulor (Ekonomiska styrmedel för bly i ammunition – Rapport från ett regeringsuppdrag, KemI Rapport nr 4/08). Metalliskt bly från ammunition är stabilt och orörligt i mark. Det medför att exponeringen av bly från ammunition till den omgivande miljön generellt sett är liten. Användningen av bly ska minska genom förbud för bly i ammunition där det är miljömässigt motiverat, t.ex. vid jakt med blyhagel på våtmark.

Ett totalt förbud mot jakt med ammunition som innehåller blyhagel samt yrkesmässig saluföring och överlåtelse av sådan ammunition samt förbud mot jakt med kulammunition som innehåller bly, med vissa undantag, planerades med ikraftträdande den 1 januari 2008. Totalförbudet mot blyammunition genomfördes dock inte. Eftersom lämplig blyfri ammunition inte ännu finns för alla jaktsituationer går det inte att genomföra ett totalförbud för blyammunition. Den 30 november 2007 infördes i stället nya regler i 14 a–d §§ förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter. Reglerna inne-

bär ett fortsatt förbud mot patroner laddade med blyhagel vid skytte som inte är jakt med några undantag, jakt på våtmarker och vid jakt över grunda delar av öppet vatten. Blyhagel får användas i vissa fall om det med hänsyn till syftet eller säkerheten vid användningen inte finns något godtagbart blyfritt alternativ. I övrigt får blyammunition användas så länge ett godtagbart alternativ saknas.

Bly omfattas av miljökvalitetsmålet Giftfri miljö som i ett generationsperspektiv innebär bl.a. följande. Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön ska vara nära bakgrunds nivåerna och förorenade områden ska vara undersökta och vid behov åtgärdade. Nyproducerade varor ska så långt det är möjligt vara fria från bl.a. bly, senast 2010. Dessa ämnen ska inte heller användas i produktionsprocesser om inte företaget kan visa att hälsa och miljö inte kan komma till skada. Redan befintliga varor, som innehåller bly, ska hanteras på ett sådant sätt att bly inte läcker ut i miljön. Spridning via luft och vatten till Sverige av ämnen som omfattas av delmålet ska minska fortlöpande. Miljömålssystemet är för närvarande föremål för översyn. Miljömålsrådet redovisade under 2008 en fördjupad utvärdering av miljömålen. (Miljömålen – nu är det bråttom. Miljömålsrådets utvärdering av Sveriges miljömål.) Regeringen beslutade den 17 juli 2008 att tillsätta en särskild utredare som ska utreda och föreslå förändringar i miljömålssystemets struktur och organisation. Uppdraget i sin helhet ska redovisas senast den 30 september 2009 (dir. 2008:95).

I en redovisning av ett regeringsuppdrag (Ekonomiska styrmedel för bly i ammunition – Rapport från ett regeringsuppdrag, KemI Rapport nr 4/08) har Kemikalieinspektionen föreslagit bl.a. att skatt införs på bly i hagelammunition i kombination med statligt bidrag till miljöskuldfång för skytte med kula.

Regeringen har inte gått vidare med Kemikalieinspektionens förslag om ekonomiska styrmedel för bly i ammunition. I stället har regeringen i december 2008 kommit överens med den samlade skytterörelsen och Svenska Jägareförbundet om att dessa ska verka för att minska användningen av och riskerna med bly i ammunition. Dessa åtgärder inkluderar bl.a. en övergång till blyfri ammunition, miljöåtgärder vid skjutbanor och information till jägare och skyttar. Regeringen har tillsammans med alla parter beslutat att följa upp resultatet av åtagandena 2010.

Utskottet konstaterar att ett aktivt arbete pågår avseende frågan om användningen av bly i ammunition och att miljömålssystemet är föremål för översyn. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ349 (m) yrkande 1 och MJ504 (m) lämnas utan vidare åtgärd.

Barkborrefällor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (m) om borttagande av anmälningsplikt för barkborrefällor.

Motionen

Enligt motion MJ289 (m) bör anmälningsplikten för barkborrefällor tas bort. Anmälan till Skogsstyrelsen är enligt motionen ett onödigt byråkratiskt ingrepp eftersom den person som utför detta måste ha tillstånd för att använda bekämpningsmedlet och även måste föra sprutjournal på hur han använt bekämpningsmedlet.

Utskottets ställningstagande

Vid utförande av insekticidbehandlad feromonförsedd fångstvirkesfälla ska virkets läge anmälas till Skogsstyrelsen. Det är mycket viktigt att giftet inte kommer ut i vattendrag eller våtmark. Minst 30 m säkerhetsavstånd ska hållas till rinnande vatten. Virket ska märkas ut med ett anslag. Den som sprider kemiska bekämpningsmedel ska enligt Naturvårdsverkets spridningsföreskrift (SNFS 1997:2) dokumentera detta. Dokumentationen ska sparas i tre år och vid anmodan kunna visas upp för tillsynsmyndighet. Syftet med dokumentationen är att det ska finnas information om hur bekämpningen har utförts så att eventuella framtida skador kan utredas på ett rättssäkert sätt.

Utskottet vill framhålla att det finns risker med att sprida bekämpningsmedel i skogsmark eftersom vissa bekämpningsmedel är giftiga för vattenlevande organismer. Då Skogsstyrelsen är den myndighet som bäst känner till förutsättningarna för vilka platser i skogen som är lämpliga för fällor med bekämpningsmedel, bör anmälningsplikten kvarstå. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ289 (m).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Spridning av sötningsmedel till miljön, punkt 2 (s, v, mp)**
 av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Tina Ehn (mp) och Aleksander Gabelic (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ241.

Ställningstagande

Sukralos är ett syntetiskt sötningsmedel som används som tillsats i livsmedel. En första kartläggning som IVL gjort på uppdrag av Naturvårdsverket visar att i princip all sukralos som kommer till reningsverken också når vår miljö. Uppskattningsvis sker ett utsläpp av 6–7 ton sukralos varje år från våra reningsverk. Sukralos är stabilt och merparten av sötningsmedlet går rakt igenom människan utan att tas upp. Det hamnar i avloppet och renas inte i reningsverken. I miljön – i våra sjöar och vattendrag – går nedbrytningen av sötningsmedlet mycket långsamt. Höga halter av sötningsmedlet har upptäckts i bl.a. Saltsjön och Stockholms ström, trots att det rör sig om stora vattenvolymer med strömt vatten som blandas om. Det är inte enbart människors hälsa som drabbas. Nu befarar Naturvårdsverket att även vattenmiljön drabbas och att fiskar och andra vattenlevande djur påverkas negativt. Forskarna befarar att halterna sukralos i miljön kan komma att öka i framtiden. Osäkerheten är stor när det gäller bedömningen av vad som händer med vattenmiljön när halterna ökar. Svårnedbrytbara ämnen ska inte spridas i naturen. Regeringen bör därför ta initiativ till att försiktighetsprincipen tillämpas när det gäller användningen av sukralos. Regeringen bör också presentera ett åtgärdsprogram som syftar till att förhindra att sukralos sprids i naturen. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Miljöeffekter av läkemedel m.m., punkt 3 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Tina Ehn (mp) och Aleksander Gabelic (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ316 och avslår motion 2008/09:MJ270.

Ställningstagande

Xenobiotika är beteckningen på alla kroppsfrämmande ämnen, vanligtvis i betydelsen läkemedel, miljögifter och droger. Ett ämne som inte på vederbörligt sätt biotransformeras i kroppen kommer efter utsöndring och överfört i vattnet inte att kunna brytas ned där. Inte heller kan flertalet vattenlevande djur och växter bryta ned sådana substanser. I Sverige används i dag ca 1 200 läkemedelssubstanser och betydligt fler läkemedel som kan bidra till detta problem, och runt om i världen används uppskattningsvis runt 3 000 sådana substanser. I det vatten som passerade vattenverken i Stockholm 2007 fann man rester av bl.a. de smärtstillande substanserna ibuprofen och naproxen samt blodtrycksmedlet metoprolol. Citalopram, ett antidepressivt medel, och det smärtstillande propoxyfen återfanns i abborrlever med koncentrationer som var 100 och 500 gånger högre än i det omgivande vattnet. Några tänkbara risker för människan är antibiotikaresistens, hormonella effekter och allergiska reaktioner. Vattenlevande djur nedströms reningsverk kan få allvarliga störningar i hormonella system. Exempelvis har fiskar påvisats sterila på grund av de stora mängderna östrogen från p-piller. De reningsverk vi har i dag kan bara marginellt ta hand om läkemedlen. Ett angreppssätt är att arbeta uppströms, dvs. att minska mängden läkemedel som kommer in i reningsverken. Vi behöver ett förebyggande förhållningssätt i hela samhället där vi blir mer varsamma och ser över läkemedelsanvändningen. Läkemedel ska inte skrivas ut eller tas i onödan, de läkemedel som förskrivs ska ha så liten påverkan på miljön som möjligt, och överblivna eller kasserade läkemedel ska tas om hand på ett säkert sätt. Vi behöver sannolikt öka våra miljökrav på läkemedlen och använda dem på ett sådant sätt att vi kan minimera skada i vår omgivande miljö. Regeringen bör skyndsamt ta initiativ till en översyn av ofördelaktiga miljöeffekter av xenobiotika. I samband med en sådan översyn, när resultatet föreligger, bör regeringen ta ställning till i vad mån och i så fall hur miljölagstiftningen eller annan relevant lagstiftning kan förändras i syfte att minska de skadliga effekterna av xenobiotika på miljön. Detta bör ges regeringen till känna.

3. **Kemikalier i varor m.m., punkt 4 (s, v, mp)**

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Tina Ehn (mp) och Aleksander Gabelic (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09: MJ465 yrkandena 1–3 och 2008/09: MJ502 yrkande 13.

Ställningstagande

Spridning av miljögifter bidrar till utarmning av den biologiska mångfald som är en förutsättning för människans liv och välbefinnande. De ledande europeiska miljöorganisationerna har påpekat att t.ex. det antibakteriella ämnet triklosan är giftigt för alger, att det inte tas bort från reningsverken och att det kan störa vattenlevande ekosystem. Triklosan klassificeras med riskfrasen ”mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön”. En undersökning från Miljöförvaltningen i Stockholms stad konstaterar att den nuvarande märkningen av förpackningar med triklosantandkräm är ett effektlöst verktyg för att påverka användningen. Ett alternativ kan vara att få till stånd en läkemedelsklassificering av ämnet. Regeringen bör intensifiera ansträngningarna för att minska spridningen av miljögifter i samhället genom att t.ex. läkemedelsklassificera antibakteriella ämnen som triklosan.

Ett annat exempel är polyfluorerade föreningar (PFC), en grupp organiska föreningar som används bl.a. i impregnering av kläder, skor och möbler. EU har antagit ett direktiv (2006/122/EG) som innebär ett förbud mot en del av dessa, nämligen PFOS och föreningar som kan bilda PFOS, i kemiska produkter och varor. Regeringen bör verka för en utvidgad lagstiftning som inte bara gäller PFOS (eller ämnen som bryts ned till PFOS), utan även andra fluorerade ämnen med liknande egenskaper.

Ett omfattande projekt som bedrivits av Miljöförvaltningen i Stockholm pekar på att en rad undersökta allvarliga miljögifter finns i textilier. Det handlar om t.ex. alkylfenoler/alkylfenoletoxilater, antibakteriella ämnen som triklosan, bromerade flamskyddsmedel, ftalater och polyfluorerade föreningar. Även om användningen av ämnen förbjudits vid tillverkning i Sverige förekommer de i textilier som importerats, ofta via en internationell marknad med produktion utanför Europa. Ämnen hamnar så småningom i miljön där det kan påverka naturen negativt. Miljöförvaltningen konstaterar i en rapport att lagstiftningen är dåligt anpassad för utsläpp från diffusa källor och skulle behöva moderniseras. Ett exempel på hur en sådan modernisering kan ske är EU:s RoHS-direktiv avseende miljögifter i

elektronik. Genom RoHS-direktivet förbjöds användningen av vissa kemikalier i nya elektriska och elektroniska produkter som släpps ut på marknaden. Ett motsvarande regelverk avseende textilier behövs. Regeringen bör verka för att ett sådant regelverk tas fram.

Flera giftiga ämnen löses från textilier genom tvätt. Kommuner som Stockholm utvecklar sätt att ta hand om ämnena i reningsverken, men det medför merkostnader. Det är rimligt att kommuner som har merkostnader för att hantera kemikalier som tvättats ur textilier kan få ersättning för att täcka dessa kostnader. Ett sätt skulle vara att debitera en avgift avseende försäljning av kläder som inte genom tredjepartscertifiering visat att de klarar kraven för miljömärkning. Regeringen bör utreda möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader orsakad av kemikalier från textilier enligt principen att "förorenaren betalar". Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Kemikaliekontroll (s)

Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s) och Aleksander Gabelic (s) anför:

Vi socialdemokrater i miljö- och jordbruksutskottet vill med ett särskilt yttrande markera den betydelse som vi anser att kemikaliefrågan har inom svensk miljöpolitik. Vi anser inte att den nuvarande regeringen lägger ned de resurser och det intresse som spridningen av kemikalier i våra kläder, möbler, bostäder och livsmedel motiverar.

EU:s samordnade kemikalielagstiftning betyder att Sverige har små möjligheter att gå före med egna förbud mot enskilda kemikalier. Men samtidigt ger den gemensamma lagstiftningen regeringen en chans att ihärdigt driva på för skarpare lagar inom hela EU. Det gjorde den svenska regeringen, med avsevärd framgång, från EU-inträdet 1994 till 2006.

De cirka 30 000 olika kemikalier som i dag finns spridda över den europeiska marknaden innebär dock en gigantisk uppgift. I cirka 95 procent av fallen saknas ordentliga kunskaper om miljö- och hälsoeffekterna. Den tillsyn av den svenska kemikaliemarknaden som Kemikalieinspektionen utövar bör därför stärkas.

Det är oftast med hjälp av svenska och internationella medier som vi uppmärksammas på giftiga tillsatser i vår omvärld. Mest upprörande är det när larmrapporterna handlar om barn. Hösten 2008 kunde vi t.ex. läsa om fortsatt förekomst av mjukgörande ftalater i tryck på barnkläder. Barn måste generellt skyddas mer än sina föräldrar; de har känsligare kroppar eftersom de i relation till sin kroppsvikt dricker mer, äter mer och andas mer än vuxna. De är mer utsatta för gifter i omgivande luft, bland hemmets textilier, i kläder och i leksaker som de ofta stoppar i munnen.

EU:s arbete med att se över det 20 år gamla leksaksdirektivet har pågått i några år. I december 2008 sade parlamentet ja till ett nytt direktiv för säkrare leksaker. I lagtexten står bl.a. att hela ansvaret inte längre ska ligga på föräldrarna, utan att leksaker ska vara säkra i sig. Där finns också en tydlig markering om att försiktighetsprincipen ska tillämpas när myndigheterna kontrollerar leksaker.

Från socialdemokratisk sida anser vi att direktivet är bra, och vi hoppas på en snabb nationell anpassning. Samtidigt vill vi gå längre i fråga om kemikalierna. Undantag bör inte få förekomma; alla farliga kemikalier ska bort, inte bara i de delar av leksaken som kommer i direkt kontakt med barnet. Allergiframkallande doftämnen ska också bort, barns leksaker behöver inga doftämnen. Vi vill ha totalförbud mot såväl mjukgörande – och därmed potentiellt cancerframkallande – ämnen som doftämnen.

För den tidigare socialdemokratiska regeringen var försiktighetsprincipen ett viktigt rättesnöre i kemikaliearbetet. Vi kunde inte vänta med att agera när det fanns välgrundande misstankar om allvarliga hot mot miljön. Risken var stor för skador som kanske skulle bli omöjliga att reparera. Försiktighetsprincipen låg till grund för de nationella förbud som Sverige trots allt genomdrev, delvis i strid med EU-kommissionen. Sverige var också under många år internationellt pådrivande. Vi ledde förhandlingarna om den globala kemikaliestrategi som antogs vid ett FN-möte i Dubai 2006 och som nu ger fattiga länder hjälp med att kontrollera hur kemikalier används, hur man kan skydda sig och hur kemikalieolyckor kan förebyggas.

I dag fokuseras det nationella kemikaliearbetet främst på implementeringen av Reach. Trots allt motstånd mot Reach – en stenhård lobbying från kemikalieindustrin, en utdragen handläggningstid i Bryssel där den nuvarande regeringens parlamentariker starkt bidrog till tidsspillan och en medveten försvagning av slutresultatet som innebär att industrin slipper ta fram grundläggande information för ett stort antal kemikalier – trots alla dessa svårigheter är Reach fortfarande världens mest ambitiösa kemikalielagstiftning. Den kan dock göras ännu bättre i sin svenska tillämpning.

Vi anser att genomförandet av den nya lagstiftningen tar alltför lång tid i Sverige. Regeringen valde att först tillsätta en utredning för att se över de svenska reglerna. När propositionen om kemikalierregistrering väl kom år 2008 hade de företag som har ansvaret för tillämpningen redan försinkats i sin omställningsprocedur. Därefter valde regeringen att i 2008 års budgetproposition sänka anslagen till Kemikalieinspektionen. Kemi är den myndighet som har huvudansvar för tillsynen av kemikaliehanteringen i Sverige. Vi tycker inte att minskade resurser kan anses garantera en fullgod tillsyn, samtidigt som de nationella arbetsuppgifterna och kravet på internationellt samarbete ökar.

Vi socialdemokrater har länge förespråkat en omfattande och utvidgad substitutionsprincip i kemikaliearbetet. När Europaparlamentet i januari 2009 godkände nya regler för växtskyddsmedel – och faktiskt höjde skyddsnivån för människors hälsa och miljön – infördes också substitutionsprincipen. Farliga medel kan ersättas med andra säkrare medel eller metoder.

Vi menar också att forskningen kring spridning av kemikalier och andra potentiellt farliga ämnen numera är eftersatt. Vår slutsats blir: regeringen tycks ointresserad av kemikaliefrågan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:So316 av Anita Brodén (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den ökade andelen kvicksilver som frigörs efter avlidna, jordbegravda, personer.

2008/09:MJ241 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringen tillämpar försiktighetsprincipen och tar fram ett åtgärdsprogram som syftar till att förhindra att sötningsmedel sprids i naturen.

2008/09:MJ270 av Finn Bengtsson och Malin Löfsjögård (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av läkemedels påverkan på miljön.

2008/09:MJ289 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort anmälningsplikten av barkborrsfällor.

2008/09:MJ316 av Thomas Nihlén (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av ofördelaktiga miljöeffekter av xenobiotika med inriktning på lagreglering för att minska de skadliga effekterna om så behövs.

2008/09:MJ349 av Patrik Forslund (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undanta blyammunition från miljömål.

2008/09:MJ465 av Tina Ehn m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera ansträngningarna för att minska spridningen av miljögifter i samhället genom att t.ex. läkemedelsklassificera antibakteriella ämnen som triklosan.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en utvidgad lagstiftning som inte bara gäller PFOS (eller ämnen som bryts ned till PFOS) utan även andra fluorerade ämnen med liknande egenskaper.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett regelverk avseende miljögifter i textilier motsvarande RoHS-direktivet för elektronik.

2008/09: MJ502 av Tina Ehn m.fl. (mp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader orsakade av kemikalier från textilier, enligt principen att ”förorenaren betalar”.

2008/09: MJ504 av Anna Tenje (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett avskaffande av miljömålet för blyammunition.